

Câu đối Tết xưa

LÀM CÂU ĐỐI, THÁCH HỌA ĐỐI, CHƠI CÂU ĐỐI... VỐN LÀ HÌNH THỨC SINH HOẠT ĐỘC ĐÁO VÀ TẠO NHẢ CỦA NGƯỜI VIỆT NAM. NÓ THỂ HIỆN TRÍ THÔNG MINH SẮC SẢO, CÁCH XỬ SỰ LINH ĐỘNG VÀ CAO THƯỢNG, THẾ GIỚI QUAN LÀNH MẠNH CỨNG NHƯ NHỮNG MONG ƯỚC TỐT ĐẸP VỀ CUỘC SỐNG THƯỜNG NGÀY. TẾT ĐẾN, CÂU ĐỐI LẠI CÀNG KHÔNG THỂ THIẾU TRONG NIỀM VUI ĐÓN CHÀO NĂM MỚI CỦA MỖI GIA ĐÌNH.

Ngày xưa, câu đối thường treo lên cột, khắc trên khung mái, hoặc viết lên cổng, cửa, tường nhà, đèn miếu, đình chùa... Đặc biệt, hai hàng cột gỗ hai bên bàn thờ phải treo câu đối, còn phía trên bàn thờ là hoành phi, cuốn thư - tất cả làm cho không gian thờ cúng trở nên cân bằng vuông vức như có khuôn phép, tạo cảm giác hài hòa, trang trọng và linh thiêng.

Câu đối được làm từ nhiều chất liệu: có loại sơn son thiếp vàng để dùng lâu dài, có loại làm bằng giấy bồi (gọi là liễn) hoặc cát bằng giấy màu, viết bằng mực nho... để dễ thay đổi theo từng năm, từng mùa cho mới, cho hợp hoàn cảnh. Ngày thường, câu đối chỉ treo trên bàn thờ. Ngày Tết thì treo ở nhiều nơi, thậm chí những người ham mê và muốn giữ tục lệ cũ còn chơi câu đối giấy, dán suốt từ ngoài cổng vào trong nhà! Câu đối có thể mua sẵn hoặc nhờ, thuê người viết, nhưng hay nhất vẫn là do tự chủ nhân làm ra.

Mỗi câu đối gồm hai vế có số chữ bằng nhau, ý nghĩa và luật bằng trắc đối chọi hoặc tương hợp nhau. Câu đối thể hiện những cảm nhận sâu sắc về thiên nhiên và cuộc sống trần thế, về năm mới và mùa xuân, đề cao đạo lý cùng những quan niệm đẹp, cầu mong mọi việc tốt lành... Mơ ước năm mới vui vẻ, hạnh phúc, làm ăn phát đạt và có nhiều bạn bè, ngày Tết người ta thường dán ở hai trụ cổng câu đối:

Môn đa khách đảo thiên tài đảo

Gia hữu nhân lai vạn vật lai

(Cửa nhiều khách đến, nhiều tiền đến

Nhà có người vào, lắm vật vào)

Còn trên hàng cột ở hiên nhà thì lại thường dán câu đối ca ngợi cảnh sắc mùa xuân và niềm vui năm mới, như:

Sơn thủy thanh cao xuân bất tận

Thần tiên lạc thú cảnh trường sinh

(Non nước thanh cao - xuân mãi mãi

Thần tiên vui thú - cảnh đời đời)

Câu đối dán, treo trong nhà mang nội dung thiết thực, gần gũi hơn (dù vẫn thể hiện ước vọng chung). Có thể là câu đối cầu thọ cầu phúc, như:

Thiên tăng tuế nguyệt niên tăng thọ

Xuân mãn càn khôn phúc mãn đường

(Trời thêm năm tháng, tuổi thêm thọ

Xuân khắp thế giới, phúc khắp nhà)

hoặc câu đối cầu đức, như:

Tổ tông công đức thiên niên thịnh

Tôn tử hiếu hiền vạn đại vương

(Công đức tổ tiên ngàn năm thịnh

Hiếu hiền con cháu vạn đời lưu)

hay câu đối cầu toàn (phúc - an - vinh - phú), như:

Tân niên hạnh phúc bình an tiến

Xuân nhật vinh hoa phú quý lai

(Năm mới - hạnh phúc, bình an đến

Ngày xuân - vinh hoa, phú quý về)

Địp Tết, thường phải có câu đối đỏ - màu đỏ vốn được coi là màu rực rỡ nhất và theo quan niệm dân gian, là biểu tượng của sức sống mãnh liệt (máu, lửa). Nó vừa nổi trội, vừa hài hòa với màu xanh của bánh chưng, màu hồng của hoa đào, màu vàng của hoa mai... làm tươi sáng thêm không khí Tết, tạo cảm giác ấm áp trong mùa xuân mới.

VĂN HIẾN